

EXAMENSARBETE

Våren 2013

Sektionen för hälsa och samhälle
Kriminologi

Trafficking i Norden

- En komparativ studie av de nordiska ländernas handlingsplaner mot människohandel för sexuella ändamål

Författare

Sara Lövestedt

Maddox Vanditti

Handledare

Fredrik Svensson

Examinator

Joakim Thelander

ABSTRACT

This essay focuses on how trafficking in human beings for sexual exploitation is defined and dealt with in the Nordic countries. Agreements on how trafficking for sexual exploitations should be dealt with is presented in reports and Action plans from the European Union and United nations amongst others. In this essay we will compare four national Action plans made by governments by Denmark, Finland, Sweden and Norway between 2005- 2011 to each other.

Mainly we have been looking at similarities and differences in the different Action plans. The essay is based on Discourse theory and discursive struggle and we have been looking at similarities and differences in how trafficking is dealt with through language. The result shows that there are signs of hegemony in how the phenomenon “trafficking” is dealt with in the Nordic countries. All countries that we have studied see trafficking for sexual exploitation as a huge international and national issue and it is a global issue that has to be dealt with. Even if there´s a great deal of hegemony in the Action plans we have studied we have also seen that different meanings in the interventions makes the trafficking discourse antagonistic and contested. Finally we have discussed how the laws of prostitution have come to affect the countries differences in actions in trafficking for sexual exploitations.

Keywords: Trafficking for sexual purposes, trafficking in human beings, Nordic Countries, action plans, human rights.

Nyckelord: Människohandel för sexuella ändamål, trafficking med människor, människohandel, Norden, handlingsplaner, mänskliga rättigheter.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte	5
1.3 Frågeställning	5
1.4 Avgränsning	6
1.5 Definition	6
1.6 Lagstiftningen angående Prostitution	7
2. Tidigare Forskning	9
3. Teori	12
3.1 Definition av diskurs	12
3.2 Diskursanalys	12
3.3 Ernesto Laclau och Chantal Mouffe's diskurssteori.....	13
3.4 Hegemoni och antagonism	15
4. Metod	16
4.1 Metoddiskussion.....	16
4.2 Vetenskapssyn	17
4.3 Urvalskriterier och sökord	17
4.4 Datainsamling/Litteratursökning	18
4.5 Kvalitetsgranskning	19
4.6 Databearbetning och analys	19
4.7 Validitet och Reliabilitet.....	20
4.8 Etiska aspekter	21
5. Resultat och analys	22
5.1 Hegemoni och antagonism i talet om människohandel	22
5.2 Framträdande insatser.....	22
5.3 Skillnader och likheter	24
6. Diskussion	31
6.1 Förslag på framtida forskning	34
7. Sammanfattning	35
8. Referenser	37
Bilaga 1	41

1. Inledning

Begreppen trafficking och människohandel för sexuella ändamål har på de senaste åren fått ökad uppmärksamhet i både media och på den politiska agendan och det anses vara ett av de större globala problemen idag. (Tyldum, Tveit, & Brunovskis 2005, s. 9) Vi anser att detta är ett ämne som vi har stort intresse av och undersöka närmre då det media belyser endast är toppen av ett isberg. Vad händer bakom kulisserna, och hur ser eventuellt arbete av organisationer och myndigheter ut, etc. Det vi tycker är spännande med denna uppsats är att se likheter och skillnader när det kommer till människohandel för sexuella ändamål, och förhoppningsvis kommer studien kunna hjälpa andra forskare och studenter att se problematiken kring ämnet vi tar upp här.

Människohandel har en hög prioritet på den politiska agendan i samtliga av de nordiska länderna och samtliga länder har utvecklat olika tillvägagångssätt för att tackla problemet genom rättsliga åtgärder, förebyggande arbete och stöd till offer. (Holmström & Skilbrei, 2008, s.10) De nordiska länderna fungerar både som transitland och som slutdestination för offer, majoriteten är kvinnor och barn som blir tvingade till prostitution. (Brunovskis, 2012, s.9) Polisen i de nordiska länderna har samarbetat för att förebygga människohandel sedan 1950-talet men i det senaste uttalandet av Maria Stenberg, som är medlem i det Nordiska rådet, menar hon att det bör utvecklas en samordnad lagstiftning mot människohandel i de nordiska länderna. (norden.org, 2013b). Det finns stora brister i beräkningen av offer i de nordiska länderna, främst baseras antalet på rättsfall eller fall som kommit till kännas hos socialstyrelsen eller andra offentliga myndigheter och det är därför omöjligt att säga hur många offer det finns eftersom man inte vet hur stort mörkertalet är. Ett annat problem som uppstått i de nordiska länderna är att man inte alltid definierar prostitution och människohandel på liknade sätt. Vad i de olika länderna som anses vara ett människohandelsfall i ett land kan ses som prostitution i ett annat. (Holmström & Skilbrei, 2008, s.12)

Människohandel anses som ett grovt brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och varje år förekommer det olaglig handel av kvinnor, män och barn mellan olika länder världen över. Dessa problem är starkt förknippade med globaliseringen och bakom ligger den organiserade brottsligheten. En viktig punkt i arbetet mot att förebygga människohandeln är det internationella samarbetet. De nordiska länderna har alla en nationell handlingsplan mot

människohandel som beskriver åtgärder både på nationell och på internationell nivå. Utöver detta finns det också ett nordiskt samarbete som har en hög prioritet på förebyggandet av människohandel. (norden.org, 2013a)

1.1 Problemformulering

Människohandel för sexuella ändamål lägger fokus på kvinnor som blir utsatta för tvång eller blir lurade till prostitution och koppleri på en annan plats än i sitt hemland. (Brottsförebyggande rådet (Brå), 2008:24, s.7). Kvinnor som utsätts för människohandel förflyttas främst från fattigare länder till länder med bättre ekonomisk välfärd. (Brå 2008:24, s.12)

Det förekommer en viss problematik med den internationella kartläggningen gällande människohandel för sexuella ändamål. Många undersökningar har gjorts i syfte till att få fram hur många offer som blivit utsatta för människohandel för sexuella ändamål men detta är nästintill omöjligt då de flesta länder inte har en exakt siffra över antalet och det finns rapporter som kommit ut med en mängd olika siffror. (Tyldum, Tveit, & Brunovskis, 2005, s.24)

Eftersom människohandel ses som ett stort globalt problem anser vi det vara viktigt att undersöka arbetet i Norden och vad som görs för att stoppa handeln med människor och vad som görs för de som blivit utsatta för människohandel. Allt oftare kan man läsa om trafficking och människohandel för sexuella ändamål i media men samtidigt är det få som blivit dömda för handeln med människor, det är därför viktigt att se över likheter och skillnader i de olika nordiska länderna.

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att granska och jämföra regeringarnas handlingsplaner rörande människohandel för sexuella ändamål inom de nordiska länderna Danmark, Finland, Norge och Sverige.

1.3 Frågeställning

- Vilka insatser är framträdande i respektive lands handlingsplan i arbetet mot människohandel för sexuella ändamål?
- Vad finns det för likheter och skillnader i de olika nordiska handlingsplanerna när det gäller arbetet mot människohandel för sexuella ändamål?

1.4 Avgränsning

Då vi sökte efter de olika ländernas handlingsplaner kunde vi inte hitta Islands handlingsplan. I fortsatt sökning kunde vi läsa i en rapport av det Nordiska rådet att Island håller på att utveckla en handlingsplan för människohandel för sexuella ändamål och denna har ännu inte utkommit. Därför har vi avgränsat studien till att behandla handlingsplanerna som blivit utgivna av regeringen i Norge, Finland, Danmark och Sverige.

1.5 Definition

Begreppet människohandel handlar i grund och botten om vår tids slaveri och innebär kränkning av mänskliga rättigheter där en person fråntas friheten och utsätts för kränkande och förnedrande behandling och/eller tortyr. (Ribeiro-Stenberg, 2010, s.11) Människohandel förekommer i en rad olika former där det ena inte utesluter det andra, det kan handla om allt från att utnyttja den utsatte för sexuella ändamål till att avlägsna den utsattes organ. (Ribeiro-Stenberg, 2010, s.11)

År 2000 infördes Palermoprotokollet som är en internationell definition av människohandel. (Tyldum, Tveit, & Brunovskis, 2005,s.10) Definitionen har sedan dess används flitigt i studier, rapporter och publikationer. (Tyldum, Tveit & Brunovskis, 2005,s. 18)

Palermoprotokollet är den första framstående definitionen av människohandel och den skapades i Förenta Nationernas (FN) redogörelse av människohandel främst med kvinnor och barn berör förebyggande, bekämpning och bestraffande. Enligt protokollet definieras människohandel i tre steg:

1. Handelsåtgärder – vad som görs, det vill säga rekrytering, förflyttning och ge husrum till offer.
2. Otillbörliga medel – Hur det görs, det vill säga kontrollen över en annan person genom hot, våld och andra former av tvång. Till otillbörliga medel räknas också missvisande av information, utnyttjande av en annan persons utsatthet, maktmissbruk och på något sätt ta emot betalning för att kontrollera en annan person.
3. Utnyttjandesyfte – Varför det görs, det vill säga att syftet är att utnyttja en annan person i prostitutionssammanhang, olika former av sexuellt utnyttjande eller för slaveri, tvångstjänstgöring eller avlägsning av organ. (Ribeiro-Stenberg, 2010, s.11).

Palermoprotokollet är en bred definition och fungerar som ett paraplybegrepp åt flera olika handlingar inom människohandel vilket gör det svårt att kartlägga fenomenet och skapa olika preventionsåtgärder. (Tyldum, Tveit & Brunovskis, 2005,s. 19)

Vi har i denna uppsats valt att endast beröra människohandel för sexuella ändamål och kommer därför inte beröra människohandel för andra ändamål.

1.6 Lagstiftningen angående Prostitution

Vi anser det vara av intresse att lyfta fram de olika ländernas prostitutionslagar då de skiljer sig avsevärt åt och detta kan vara intressant att återspegla i jämförelsen av deras handlingsplaner mot människohandel för sexuella ändamål.

Sverige

Enligt svensk lag är det förbjudet att köpa sexuella tjänster men inte kriminaliserat att sälja. Så här säger den svenska lagen om sexköp: ”Den som mot ersättning skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse, döms om inte gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken – för *köp av sexuella tjänster* till böter eller fängelse i högst sex månader.” (Svensk författningssamling, (SFS), 1998, s. 408)

Norge

Med likhet till svensk lagstiftning har även Norge valt att kriminalisera prostitution.

§ 316. *Köp av sexuella tjänster från vuxna*

Med böter eller fängelse upp till 6 månader eller bägge delar straffas den som:

- a) Köper sexuella tjänster till sig själv eller någon annan genom att tillhandahålla eller avtala vederlag,
- b) Uppnår sexuella handlingar genom avtalat vederlag eller som återges av annan, eller
- c) På sättet beskrivit ovan i bokstav a och b får någon till att utföra handlingar som svarar till sexuell handling med sig själv.

Om den sexuella händelsen eller handlingen skett på ett särskilt kränkande sätt utan att förhållandet straffas efter strängare bestämmelser är straffet böter eller fängelse upp till 1 år. (Norges Regering, 2009)

Danmark

Danmark skiljer sig från Sverige och Norge då de avkriminaliserade prostitution 1999. Detta innebär att man inte längre kan bli straffad för att köpa eller sälja sexuella tjänster. Det blev dock infört samma år att det är förbjudet att köpa sexuella tjänster av personer under 18 år. (Bjønness, 2008, s 102).

Finland

Lagen om att förbjuda sexköp har också varit aktuell i Finland men den gick inte igenom. Istället gjordes ett tillägg som kriminaliserar sexköp av offer för människohandel. Revideringen gjordes 2006 av strafflagen [8 § (25.8.2006/743)] och lyder: ”Utnyttjande av person som är föremål för sexhandel”. (Marttila, 2008, s. 152)

2. Tidigare Forskning

Det är något komplicerat att hitta ”regelrätt” forskning i ämnet människohandel för sexuella ändamål. Det finns omfattande lösa trådar att arbeta sig genom för att finna en ihållande röd tråd i forskningen kring människohandel för sexuella ändamål. En av anledningarna till svårigheten med detta är att fenomenet omfattar många olika komponenter, exempelvis organhandel, prostitution, slaveri, smuggling etc. Den forskning som finns tenderar att handla om konventioner, lagstiftningar och kartläggning av problemet människohandel. En orsak till detta kan vara att människohandel pågår i den kriminella världen och att det därför kan vara svårt att få tillgång till tillförlitliga uppgifter då mycket av verksamheten sker i det fördolda. (EQUAL, 2007:10)

Enligt International Organisation for Migration (IOM) 2007 har det trots medial utsträckning bedrivits en procentuellt ringa forskning som bedrivits rörande människohandel, dels framkommer det svårigheter med analyser och bristande information. Intresset väger istället åt den ekonomiska riktningen där människohandel ses som en affärsverksamhet där institutioner eftersträvar att skapa ekonomiskt resultat. Det som är skakande är att människohandel av sexuella tjänster har tillägnats minst internationell akademisk uppmärksamhet. (IOM, 2007, s. 25)

Den allmänna uppfattningen som framkommer från olika studier och forskningar är hur människohandeln opererar i sin nuvarande omfattning i Europa, detta beror på att beslutsfattare på både nationell samt internationell nivå misslyckas med att fatta snabba beslut om hemskickandet av de inblandade i människohandeln.

“Tulltjänstemän och nationella polismyndigheters insatser motarbetas av de styrandes bristande handlande. De styrandes brister i att fatta gemensamma och snara beslut presenteras som den primära orsaken till att människohandeln inte bara stagnerat på en konstant nivå utan även ökar. De människohandlare som inte skickas tillbaka till ursprungslandet fortsätter således bedriva sin organiserade brottslighet”. (IOM, 2007, s. 29).

Sven-Axel Månsson och Per Söderlind (2004) nämner en avhandling som är gjord av Robert Karlsson, Lina Montanaro och Wafa Said, som beskriver hur det Svenska rättssystemet verkar för att förhindra människohandel för sexuella tjänster. Enligt Karlsson, Montanaro och Said

finns brister i systemet, främst om lagen mot människohandel, då processen tar för lång tid, anledningen är att lagstiftningen inte är så välutvecklad som den borde, då exempelvis problem uppstår då vittnen och bevis är svåra att finna. (Månsson & Söderlind 2004, s.24). Enligt Karlsson, Montanaro och Said är människohandeln ett socialt samhällsproblem. Enligt Karlsson är svenska rättsväsendet trögt och ineffektivt, då det exempelvis i slutändan utfärdas alltför låga straff. Dock beskriver Karlsson, Montanaro och Said att Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten har inrättat olika åtgärder för att förbättra kampen mot människohandel för sexuella ändamål. (Karlsson, 2003, ss. 19-21).

I forskningsrapporten "*Prostitution i Norden*" (2008) har syftet varit att redogöra för förhållandet gällande prostitution och trafficking i de nordiska länderna. Rapporten lyfter fram att samtliga nordiska länder har infört förbud mot trafficking. Internationella åtgärder, såsom konventioner och lagstiftningar inom den Europeiska Unionen (EU) visar sig ha betydelse för hur Sverige väljer att rikta insatser mot trafficking. Idéhistorikern Susanne Dodillet har i sin avhandling "*Är sex arbete? Svensk och tysk prostitutionspolitik sedan 1970-talet*" (2009) lagt grund för den debatt som förts inom Sverige samt att synen gällande trafficking starkt har präglats av Lukas Moodysons film *Lilja 4-ever*. Författaren anser att detta har skapat en föreställning i Sverige såväl som internationellt om vem eller vilka som blir utsatta för trafficking samt varför. Föreställningarna som skapats kring företeelsen, innebär oftast att det är en kvinna som med våld förs bort från sitt eget fattiga hemland, till ett rikare för att där spärras in, våldtas och sedan utnyttjas i prostitutionssyften. Att människohandlare lurar och lockar fattiga kvinnor genom falska löften existerar förvisso men detta är enbart en del av sanningen. Enligt Dodillet (2009) behöver synen på trafficking inte enbart innebära ett offerperspektiv, där den utsatte framställs som ett viljelöst och utnyttjat offer.

“En aspekt som framkommer är att de som är utsatta för trafficking inte skiljer sig från andra individer som migrerar, i det syftet att kunna tjäna pengar i ett mer välbeställt land eller för att kunna försörja sina familjemedlemmar (...) Det som ger upphov till att människor i stället blir dömda för denna förseelse är brist på legala migrationsmöjligheter samt att västvärlden har infört strängare migrationskontroller. Därmed blir de människor som önskar migrera för att skapa sig ett bättre liv tvingade att söka sig till olika kriminella grupper som kan hjälpa dem över hårdbevakade gränser” (Dodillet, 2009, ss. 483-485).

Sven-Axel Månsson och Per Söderlind (2004) har i sin forskning lyft fram ett annorlunda perspektiv med fokus på hur internet bidragit till ökad marknad för prostitution och porr. Enligt Månsson och Söderlind bildas en inkomstbringande verksamhet av besökare på nätet av prostitution och porr som ger en sexuell tillfredsställelse som leder till sexköp och människohandel och detta kan vara en bidragande orsak till ökad människohandel av sexuella ändamål, då kontakter är lättare och snabbare att knyta. (Månsson & Söderlind, 2004, ss. 18-19).

Enligt uppgifter från IOM (2000) försummar främst det kriminologiska perspektivet människohandelns nära kopplingar till mänskliga rättigheter och förbiser ofta offren som precis offer och inte kriminella på lika villkor som människohandlarna. Detta medför ofta att en viss klassificering av människohandel ur kriminologisk process som kan uppstå när migration mellan stater definieras som illegal, när den i stället pendlar mellan legal, quasi-legal och illegal. (IOM, 2000, ss. 27-28)

Enligt Liz Kelly (2005) opererar människohandel i det fördolda, och regeringen har inte tillgång till information som skulle kunna snabbt förelägga beslut. En betydande del av forskningen inom ämnet är studier som brukar kallas "quick and dirty studies", där kvaliteten och tillförlitligheten är osäker. De flesta stater har inte tillförlitliga uppgifter vare sig om offer eller förövare och den akademiska forskningen i det avseendet har inte kunnat nå vetenskapliga slutsatser. I Sverige har forskningen framför allt fokuserat på den organiserade brottsligheten från rekrytering och transport till själva människohandeln i stort. (Kelly, 2005, ss. 235-236).

I artikeln "*Security, Equality and the Clash of Ideas: Sweden's Evolving Policy Towards the Trafficking of Women for Sexual Purposes*" av Gregg Bucken-Knapp, Johan Karlsson och Karin Persson-Strömbäck (2010), diskuteras upprinnelsen till olika åtgärder som tagits för att bekämpa trafficking. Författarna utgår ifrån två olika vetenskapliga inriktningar, ett säkerhets- och ett jämställdhetsperspektiv. De undersöker vilken av dessa två som har format och formar svenska myndigheters arbete. Författarna menar på om fokus läggs på de normativa föreställningar som hjälper till att forma inrikespolitiken, och i vilken kontext dessa uppstår, kan detta generera i en djupare förståelse för de bakomliggande drivkrafterna gällande hur Sverige arbetar för att motverka trafficking (Bucken-Knapp, Karlsson & Persson-Strömbäck 2010. s. 1)

3. Teori

Då vi har valt att jämföra de nordiska ländernas handlingsplaner med varandra och lyfta fram de framträdande åtgärderna samt finna skillnader och likheter har vi valt att knyta an vår uppsats till diskursanalysen. Den variant av diskursanalys vi har valt att utgå från i denna studie är Ernesto Laclau och Chantal Mouffe's diskursteorier. Anledningen till detta val är att vi vill analysera en diskurs inom den politiska sfären och därmed urskilja de olika aktörernas positioner och argument gällande människohandel för sexuella ändamål.

3.1 Definition av diskurs

En diskurs enligt Laclau och Mouffe förstås genom en fixering av meningen i en viss domän. Alla tecken inom en diskurs är en tidpunkt. Deras mening blir fixerade genom deras olikheter från varandra även kallat "differential positions". En diskurs blir formad av en partisk fixering av en mening runt vissa "nodal points". En nodal point innebär att en symbol erhåller sin mening från dess relation till en nodal point och en diskurs skapas av en totalitet där var symbol blir fixerade som en fas genom sin relation till andra symboler, detta kan förklaras genom att man tänker på hur ett fiskerätts nät sitter samman. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.26)

3.2 Diskursanalys

Diskursanalys innebär att det finns olika bilder av verkligheten och denna bild kan skilja sig åt beroende på vilken position man intar. Just detta fenomen ses som forskningsbart och det går här att ställa sig frågor angående samhället och dess uppbyggnad. Inom det sociala samhället har inflytelserika aktörer som Polisen, Socialtjänsten och Skolverket tolkat många sociala problem i rapporter och handlingsplaner som forskare sedan har utgått ifrån, det har därför blivit sagt att det är viktigt att forskare utarbetar egna diskurser som är mer oberoende av samhällets aktörer. Anledningen till detta är att de inflytelserika aktörerna som skapat begrepp och definitioner inte behöver ha forskarnas stöd utan istället bör forskarna lägga vikt på att studera de olika bilderna av verkligheten och eventuellt söka möjliga alternativ till de redan existerande versionerna. (Börjesson & Palmblad, 2007, s 9)

Meningen med diskursanalysen är inte att gå bakom diskursen och finna svar på vad människor verkligen menar när de säger det ena eller det andra utan startpunkten är att verkligheten aldrig kan bli nådd utanför diskurser så istället är det diskursen i sig självt som blir objektet för analys. Vidare är målet i diskursanalys inte att sortera ut vilka påståenden om

världen som är rätt eller fel. Det är därför viktigt att man i diskursanalys arbetar med vad som blivit sagt eller skrivit och därefter undersöker mönster i de olika uttalanden och identifierar sociala konsekvenser av olika diskursiva representationer av verkligheten. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.21)

Diskurst teori syftar till att förstå det sociala som en diskurs där i princip alla sociala fenomen kan bli analyserade genom att använda diskursanalytiska verktyg. På grund av den breda inriktningen så passar diskursanalys som ett teoretiskt underlag till olika sociala konstruktioner. Men då Laclau och Mouffe's text inte behandlar teoretisk utveckling inkluderar den inte särskilt många praktiska verktyg för textbaserad diskursanalys. Det kan därför vara bra att komplettera deras teori med metod från andra ansatser till diskursanalysen. Den övergripande idén av diskurst teori är att sociala fenomen aldrig är avslutade eller totala. Meningar kan aldrig bli helt fixerade och detta öppnar upp för en konstant kamp av definitioner av samhället och identiteter som resulterar i sociala effekter. Diskursanalysens uppgift är att konspirera riktningen av denna kamp till fixerade meningar av det sociala. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.24)

3.3 Ernesto Laclau och Chantal Mouffe's diskurst teori

Ernesto Laclau och Chantal Mouffe's diskurst teori har sin startpunkt i den poststrukturalistiska idén att diskurser bygger på meningar i den sociala världen och detta bidrar till den fundamentalistiska instabiliteten av språket att meningen aldrig kan bli permanent fixerad. Ingen diskurs är därmed en sluten enhet utan de blir konstant omvandlade genom kontakt med andra diskurser. Olika diskurser som var och en representerar olika sätt att tala om och förstå den sociala världen är knutna till en konstant kamp med varandra för att uppnå hegemoni, med detta menas att fixera meningen av språket på sitt eget sätt. Hegemoni kan därmed provisoriskt förstås som ett dominerande perspektiv. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.6)

Laclau och Mouffe har konstruerat sin teori genom att kombinera och modifiera två stora teoretiska traditioner, Marxismen och strukturalismen. Marxismen tillhandahåller en startpunkt för tankegångarna runt det sociala och strukturalismen tillhandahåller en teori om mening. Laclau och Mouffe slår samman dessa traditioner till en enkel poststrukturalistisk teori där hela det sociala fältet kan förstås genom ett nät av processer där mening blir skapad. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.25)

Laclau och Mouffe har omvandlat den Marxistiska traditionen på tre sätt. Först upphäver de indelningen av bas och superstruktur och förstår alla sociala former som produkter av

diskursiva processer. Vidare avfärdar de det Marxistiska konceptet att samhället kan beskrivas objektivt som en totalitet som är skapat av vissa klasser. Enligt Laclau och Mouffe är samhället aldrig otvetydigt som den historiska materialismen menar. De menar istället att "samhället" är vårt sätt att markera meningen av samhället och inte ett objektivt existerande fenomen. För det tredje menar de att som resultat av synsättet på det sociala avfärdar de den Marxistiska förståelsen om identitet och gruppindelningar. I det Marxistiska tankesättet menar man att människan har en klassidentitet även om de själva inte vet om det. Laclau och Mouffe argumenterar emot detta då de menar att man inte kan förutbestämma vilka grupper som blir politiskt relevanta. Människors identiteter och grupptillhörighet är ett resultat av en tillfällig diskursiv process och är därmed del av en diskursiv kamp. (Jorgensen & Phillips, 2002, s. 34).

Laclau och Mouffe's diskursteori intresserar sig för att analysera hur strukturen i formen av diskurser kommer att förändras. Detta görs genom att titta på hur artikulationer reproduceras, utmanas och förändras i diskurser. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.30)

Utgångspunkten för Laclau och Mouffes diskursteori är att ingen diskurs någonsin kan vara helt etablerad utan den är alltid i konflikt med andra diskurser som definierar verkligheten på ett annat sätt.

I vissa historiska händelser kan diskurser ses som naturliga men naturliga diskurser är aldrig säkert etablerade och deras moment kan återuppstå och igen bli föremål för nya artikulationer. En social antagonism uppstår när olika identiteter ömsesidigt exkluderar varandra. Även om ett subjekt har olika identitet behöver det inte betyda att de relaterar antagonistiskt till varandra. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.47).

Laclau och Mouffe's diskursiva teori skiljer inte på diskurser och icke-diskurser av den sociala världen utan alla kutymer ses som diskurser. Detta innebär dock inte att inget annat än text och tal existerar utan att diskursen självt är ett material och enheter som ekonomi, infrastruktur och institutioner är också en del av diskursen. Laclau och Mouffe hävdar i sin diskursteori att det inte finns någon direkt interaktion mellan diskurserna och diskurserna i sig självt är en grundläggande syn på vår värld. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.19). Laclau och Mouffe's koncept av diskurser begränsar sig inte bara till språket utan till alla sociala fenomen. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.33).

Det sociala fältet agerar som om att verkligheten runt omkring oss är en stabil och otvetydig struktur och att vår identitet och samhället och grupperna vi tillhör är givna fakta. Men precis

som att den språkliga strukturen aldrig blir totalt fixerad gäller detsamma för det sociala livet och identiteter är förändringsbara och kan aldrig bli totalt fixerade. Målet med diskursanalys är därför inte att få fram den objektiva sanningen om samhället utan istället undersöka hur vi skapar denna verklighet så den känns som objektiv och neutral. Laclau och Mouffe's diskursteori menar att vi konstruerar objektivitet genom den diskursiva produktionen av mening och den det är denna konstruktionsprocess som bör vara mallen för analys. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.33).

Vissa kritiker har dragit slutsatsen av Laclau och Mouffe's teori att eftersom allt är en diskurs så existerar inte samhället på riktigt. Detta är dock ett missförstånd då Laclau och Mouffe's liksom i andra diskursteorier menar att både sociala och fysiska objekt existerar men vår tillgång till dem är alltid förmedlat genom system av mening i sig självt, mening är något som vi tillskriver dem genom diskurs. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.35). Laclau och Mouffes lyfter även fram politik i sin diskursteori och hävdar att politiken är en organisation av samhället som på ett särskilt sätt exkluderar alla andra möjliga vägar. Politik är därför inte bara en yta som avspeglar en djupare social verklighet utan är istället den sociala organisationen som ett resultat av den politiska processen. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.36).

3.4 Hegemoni och antagonism

Enligt Laclau och Mouffe bygger samhällets identiteter på diskursiva kamper som ständigt pågår i den sociala världen, de hävdar att i den sociala världen förekommer alltid inslag av antagonism där det ständigt pågår en språklig kamp om betydelser. (Laclau & Mouffe, 2001, s.125). Laclau och Mouffe hävdar att även om antagonism kan ses där diskurser kolliderar kan de lösas upp genom hegemonisk intervention. En hegemonisk intervention är en förbindelse som genom kraft reorganiserar otvetydighet. Hegemonitet är likt diskursen på det sätt att båda betecknar en fixering av inslag i en fas. Hegemonisk intervention når denna fixering genom diskurser som kolliderar antagonistiskt. En diskurs ligger i underläge från ett diskursivt fält från en annan diskurs som övervinner den eller helt enkelt löser upp den. Den hegemoniska interventionen hade fungerat om en diskurs hade kommit att dominera ensam där det tidigare funnits en konflikt men som antagonismen sen löst upp. Upprättandet av hegemonisk diskurs som objektivitet och dess upplösning i nya politiska maktkamper är en viktig aspekt av de sociala processerna som diskursanalysen undersöker. Men enligt Laclau är upplösningen av den hegemoniska diskursen också passande på diskursanalysen i praktiken. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.48)

4. Metod

4.1 Metoddiskussion

Vi har i denna uppsats valt att utföra en kvalitativ komparativ litteraturöversikt. Detta val har vi gjort då denna uppsats bygger på att jämföra och få en övergripande blick på hur de olika ländernas handlingsplaner är utformade. Metodvalet vi gjort har vi grundat på att litteraturbaserade arbeten handlar om att söka upp befintlig forskning inom ett ämne för att ta reda på vilka studier som tidigare gjorts och det nuvarande kunskapsläget inom området (Friberg, 2006, s.115) Vidare används litteraturöversikt också för att på ett strukturerat sätt öva på att ställa samman tidigare publicerade forskningsresultat samt för att skapa ytterligare förutsättningar till fortsatt forskning. (Friberg, 2006, s.117)

Då empirin i denna uppsats bygger på de olika nordiska ländernas handlingsplaner gällande människohandel för sexuella ändamål anser vi att det vi söker inte går att nå genom någon annan metod då syftet med uppsatsen är att finna skillnader och likheter i de olika handlingsplaner som är utgivna av de olika ländernas regeringar. En komparativ litteraturstudie svarar därmed bäst till vårt syfte och för att besvara vår frågeställning.

En komparativ studie syftar till att jämföra två olika ting, som i detta fall länders handlingsplaner mot människohandel. I komparativa studier är det viktigt att både poängtera skillnader såväl som likheter och det är viktigt att vara säker på att det man vill undersöka verkligen går att jämföra. (Ejvegård, 2009, s.44)

I användandet av offentliga dokument finns ofta en politisk intention där det nuvarande kunskapsläget oftast sammanfattats. (Segesten, 2006, s.41) Då denna uppsats bygger på handlingsplaner som är utformade av de olika ländernas regeringar är det viktigt att påpeka att dessa handlingsplaner har tagits fram av vart land för att förebygga och bekämpa människohandeln och de är därför framtagna av politiska skäl och vi har inte varit ute efter att få fram vilka handlingsplaner som är bäst utan syftet är endast att jämföra.

Då vi endast har valt att jämföra handlingsplaner som är upprättade av politiska skäl kan vi missa övriga handlingsplaner till att förebygga människohandel för sexuella ändamål, vi har till exempel inte tagit hänsyn till internationella handlingsplaner i denna uppsats som kan ha gemensamma åtgärder för hur man stoppar människohandeln över ländernas gränser.

Från början hade vi tankar om att utföra en kvalitativ strukturerad intervju med framträdande aktörer inom arbetet för människohandel för sexuella ändamål men då vi ansåg att litteraturoversikten skulle ge oss den information vi sökte valde vi denna metod istället.

4.2 Vetenskapssyn

Vi har utgått från ett socialkonstruktivistiskt synsätt i denna uppsats och har valt att tolka innehållet av materialet vi läst enligt Ernesto Laclau och Chantal Mouffe's diskursteori. Socialkonstruktivismen är ett paraplybegrepp över en rad olika teorier som berör kultur och samhälle. Diskursanalysen är bara en liten del av socialkonstruktivismen men den mest använda ansatsen. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.4)

Nyckelbegreppen i det socialkonstruktivistiska synsättet har rötter i den franska poststrukturalistiska teorin och förkastar totaliseringsteorier så som Marxismen och psykoanalysen. Men både socialkonstruktivism och poststrukturalism är omdiskuterade stämplat och det finns inget direkt samband mellan dessa synsätt. Marianne Jorgensen & Louise Phillips (2002) menar istället att poststrukturalismen är en underkategori till socialkonstruktivismen. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.6)

En del av de som kritiserat socialkonstruktivismen har argumenterat för att all kunskap och alla sociala identiteter har tagits från de vanligaste förekommande och med detta följer att allt är hux flux och det finns därmed ingen bundenhet eller regularitet i det sociala livet. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.6)

4.3 Urvalskriterier och sökord

Det första steget vi gjorde i urvalet var att få en översikt inom området, ett så kallat helikopterperspektiv. (Friberg, 2006, s.119) Detta gjorde vi genom att söka på internet efter handlingsplaner och befintliga uppföljningar av dessa. Vi tog inte med Island i vår studie då deras handlingsplan i skrivande stund inte är publicerad än.

Litteratursökningen inleddes med att göra ett arbetsdokument för att hitta lämpliga studier, rapporter och information. Grunden till arbetsschemat har vi hämtat från Linda Östlundh (2006). Ett arbetsschema är bra om man inte hittat något effektivt sätt att lägga upp sökprocessen på, syftet med arbetsdokumentet är att underlätta arbetets gång och komma igång med planeringen. (Östlundh, 2006, s.51)

I arbetsdokumentet skrev vi ner informationskällor och därefter vilka sökord vi använt oss av (se bilaga 1). Eftersom vi främst var intresserade av de olika nordiska ländernas

handlingsplaner för människohandel för sexuella ändamål valde vi att använda Google med sökorden: ”Handlingsplan mot människohandel Danmark”, ”handlingsplan mot människohandel Norge”, ”handlingsplan mot människohandel Sverige”, ”handlingsplan mot människohandel Finland” och ”handlingsplan för människohandel Island”. De olika handlingsplanerna var lätta att hitta med dessa sökord, den enda problematiken som uppstod var att hitta Finlands på svenska eller engelska, vidare upptäckte vi också att Islands handlingsplan ännu inte var färdigställd och valde därför att stryka Island i jämförelsen av de olika ländernas handlingsplaner. Vidare använde vi Google Scholar där vi använde oss av sökorden ”trafficking i Norden”, ”människohandel Norden” och ”nordiskt samarbete människohandel”. Information söktes även på Brottsförebyggande rådet. Vi har valt att använda de senast publicerade granskningarna, uppföljningarna, rapporterna och studierna i respektive handlingsplan.

Efter att vi fått en översikt inom det som fanns publicerat gjorde vi en avgränsning. Det är viktigt att ett systematiskt urval görs då detta påverkar arbetets omfattning och det är inte möjligt att bearbeta hur många studier som helst på en och samma gång. (Friberg, 2006, s.119)

Den litteratur som vi har avgränsat oss till i denna uppsats är först och främst hämtad från de nordiska ländernas regeringar som alla har utformat handlingsplaner för människohandel. Då människohandel är ett paraplybegrepp över handel med människor för olika ändamål har vi endast plockat ut information från handlingsplanerna som rör sexuella ändamål. Dessa har vi granskat för att finna *likheter* och *skillnader* i ländernas olika arbetssätt mot människohandel för sexuella ändamål. För att skapa oss en kunskap om ämnet innan vi går igenom handlingsplanerna har vi valt att läsa rapporter och studier som publicerats av Nordiska rådet, Brottsförebyggande rådet, Socialstyrelsen och Polisen. Vi har valt att endast använda oss av de senast publicerade handlingsplanerna för att undersöka skillnader och likheter mellan de olika ländernas arbetssätt.

4.4 Datainsamling/Litteratursökning

Vi har under datainsamlingen valt att använda oss av Linda Östlundh (2006) *Informationssökning* där författaren beskriver att det är en god idé att dela upp informationssökningen i två olika delar: Den *inledande* litteratursökningen samt den *egentliga* litteratursökningen. Den inledande litteratursökningen skapar en grund för det som ska undersökas och där vi som författare får en överblick av vad som finns presenterat i det område vi valt att undersöka. Den egentliga litteraturundersökningen bygger på den litteratur

som ligger till grund för det kommande resultatet, denna del är den viktigaste och det som hela arbetet byggt på. (Östlundh, 2006, s.47) Dessa inledande faser kommer till användning i datainsamlingen där arbetsmetoderna är indelade i *systematisk* och *osystematisk* informationssökning. Det systematiska arbetssättet är nödvändigt för att den egentliga informationssökningen ska fungera och att göra det litteratururval som är relevant för studien. Den osystematiska informationssökningen finns till för att komplettera den systematiska informationssökningen genom att skapa inspiration och hjälpa till med planeringsarbetet och kan med fördel användas när man inte kommer vidare. (Östlundh, 2006, s.48)

Med hjälp av osystematisk litteratursökning har vi funnit inspiration i form av artiklar och andra examensarbeten på högskolenivå. Detta var till stor användning i början av arbetet då vi hade problem med att avgränsa uppsatsen och hitta rätt syfte och frågeställningar som vi ville undersöka. Utifrån den osystematiska litteratursökningen har vi gjort sekundärsökningar från andra examensarbeten eller rapporter.

4.5 Kvalitetsgranskning

Eftersom vi i denna studie valt att granska de nordiska ländernas handlingsplaner utifrån dess specifika information gällande sexuella tjänster, vilken återfinns under paraplybegreppet människohandel och finna likheter och skillnader i de olika handlingsplanerna har vi valt att främst utgå från de olika ländernas handlingsplaner. Information om ämnet har vi hämtat från olika artiklar och tidigare forskning. När man använder sig av en litteraturöversikt är det viktigt att granska studiernas kvalitet, här delar man upp granskningen av *kvalitativa* och *kvantitativa* undersökningar. (Friberg, 2006, s.119) Vi har använt oss av Christina Forsberg och Yvonne Wengström (2010) granskningsmallar för kvantitativa samt kvalitativa artiklar då dessa utförligt beskriver hur man bör bedöma kvaliteten och trovärdigheten på forskningen.

Vi kontrollerade att studiernas syfte och metoder var utförligt beskrivna och stor hänsyn togs till artiklarnas relevans för det undersökta området. Vi har dragit slutsatsen att de handlingsplaner och rapporter som vi hämtat från olika myndigheter och regeringar har varit tillförlitliga.

4.6 Databearbetning och analys

Vi har i denna uppsats analyserat data genom att läsa och granska de olika nordiska ländernas handlingsplaner gällande människohandel för sexuella ändamål och övrig litteratur för att jämföra åtgärderna som presenteras i handlingsplanerna och skapa en djupgående kunskap inom ämnet. Vi har varit noga med att hela tiden utgå från vårt syfte och vår frågeställning

och den information som ansågs vara relevant för att svara på våra frågor markerades och granskades senare i analysarbetet.

Fokus har legat på att söka likheter respektive skillnader i de olika ländernas handlingsplaner. Vidare har vi undersökt resultaten i de uppföljningar som gjorts av de olika ländernas handlingsplaner.

Efter genomgång av de olika handlingsplanerna har vi arbetat oss igenom de likheter och skillnader i respektive handlingsplaner, vi har dokumenterat vad som tas upp och vad som behandlas i de olika dokumenten. Om det finns något i handlingsplanerna som liknar eller skiljer sig från de övriga har vi varit noga med att dokumentera detta. Vi har här valt att använda oss av teman när vi undersökt likheter och skillnader i de olika handlingsplanerna. Med teman menas att man grupperar textfragment och delar in dessa i olika kategorier. (Jørgensen & Phillips, 2002, s.135)

4.7 Validitet och Reliabilitet

Validitet och reliabilitet är två viktiga begrepp inom forskningen och används främst vid kvantitativa studier. Validitet betyder att man verkligen mäter det som man vill mäta medan reliabilitet syftar till hur man mäter det som man vill mäta. Dessa begrepp kan vara svåra att tillämpa på kvalitativa undersökningar och kvalitativa forskare är oeniga huruvida begreppen ska användas i kvalitativ metod eller ej. Bara för att begreppen är svåra att tillämpa innebär det inte att man kan ignorera metodologiska frågor utan det krävs att man har en ”metodologisk medvetenhet”. Detta innebär att det är viktigt att man noga beskriver urvalet, material som använts i studien och vilka slutsatser man drar. Istället kan man använda begrepp som överförbarhet och relevans. (Jacobsson, 2008, ss.167-168)

Vi har valt att följa ovanstående råd och har därför inte valt att använda oss av begreppen validitet och reliabilitet. Vi har istället valt att arbeta efter den metodologiska medvetenheten som Katarina Jacobsson (2008) beskriver och vi har varit noga med att beskriva vårt tillvägagångssätt, eventuella slutsatser som vi dragit och presenterat vårt urval och varför vi valt detta urval.

Den metodologiska medvetenheten kan utifrån vår studie diskuteras i vårt urval, vi har valt att granska hela Norden men eftersom vi inte har tillgång till Islands handlingsplan blir det svårt att greppa helheten i hur likt eller olik arbetet är i hela Norden. Vidare är överförbarheten viktig i granskningen av de olika handlingsplanerna, speciellt gäller detta för de

handlingsplaner som inte är skrivna på svenska, här har vi lagt stor vikt på att översätta ord och begrepp så tillförlitligt som möjligt.

4.8 Etiska aspekter

Vi har under arbetets gång granskat de forskningsetiska principerna inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning och tagit del av de fyra huvudkraven: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. (vr.se) Eftersom dessa forskningsetiska principer riktar sig till undersökningar där man använder sig av intervjuer eller enkäter för att undersöka ett problemområde går dessa principer inte att följa i vårt urval.

5. Resultat och analys

Vi har här valt att presentera analys och resultat under tematiska rubriker av de begrepp som är mest framträdande i de olika handlingsplanerna, vi kommer i den avslutande diskussionsdelen lyfta fram och återknyta resultat och analys med vårt syfte och våra frågeställningar.

5.1 Hegemoni och antagonism i talet om människohandel

I vår resultatredovisning har vi valt ut begrepp som nämns i samtliga handlingsplaner och som vi har dragit slutsatsen om att de har samma betydelser, denna slutsats har vi bland annat dragit då samma ord använts i handlingsplanerna. Vi har valt att väva samman både hegemoniska begrepp som syftar till att det finns likheter mellan begreppen och antagonistiska begrepp som vi anser det råder en viss kamp om.

5.2 Framträdande insatser

Norge

Norges handlingsplan behandlar de olika ändamålen gällande människohandel och begränsar sig därför inte endast till människohandel för sexuella ändamål.

Norge lyfter i sin handlingsplan fram att ett speciellt fokus ska ligga på barn och olovlig kapitalflytt inom människohandeln. (Norge, 2010, s.3)

Sverige

Sveriges handlingsplan skiljer sig från de övriga Nordiska ländernas genom att handlingsplanen riktar sig endast till människohandel för sexuella ändamål och tar därför inte upp övriga ändamål, dessutom behandlas även prostitution i samma handlingsplan.

En viktig del av Sveriges handlingsplan mot människohandel är att i alla åtgärder ska det läggas fokus på den enskildes behov och detta ska prägla myndigheternas arbete. (Sverige, 2008, s.17) Arbetet mot människohandel för sexuella ändamål har delats in i fem huvudområden: Ökat skydd och stöd, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, ökad samverkan och ökad kunskap. (Sverige, 2008, s.10)

Regeringens handlingsplan utgår från Sveriges åliggande inom EU, Europarådet och Förenta nationerna (FN). (Sverige, 2008, s.3)

Danmark

Danmark har i sin handlingsplan fokuserat på all sorts människohandel men uppger att starkast fokus ligger på människohandel för sexuella ändamål. De grundläggande målen i Danmarks handlingsplan är att fokusera på alla offer för människohandel som befinner sig eller kommer till Danmark oavsett vilken typ av handel de har blivit utsatta för, dock kommer en speciell fokus ligga på kvinnor som är utsatta för prostitution. (Danmark, 2011, s.3) Förutom fokus på insatserna för offren är Danmarks handlingsplan sekundärt inriktat på de som ligger bakom människohandeln, eventuella köpare av tjänster från offer inom människohandeln, att förebygga människohandel i avsändarländerna och relevanta myndigheter och övriga aktörer inom området. (Danmark, 2011, s.4)

Finland

Den finska handlingsplanen mot människohandel innefattar liksom Norges och Danmarks handlingsplaner all sorts människohandel och vänder sig därför inte enbart till människohandel för sexuella ändamål. Finlands handlingsplan är aningen mer djupgående och detaljrik än de övriga nordiska ländernas handlingsplaner.

Finlands handlingsplan bygger på tre viktiga perspektiv:

1. Människorättsperspektivet som också innehåller ett barnperspektiv. Här under ingår också ett offerperspektiv som lägger vikt på offrets behov av stöd och hjälp.
2. Könsperspektivet som syftar till att ta hänsyn till olika effekter som människohandel kan ha på män och kvinnor men perspektivet grundar sig också bland annat på etnisk bakgrund.
3. Pluralism och mångprofessionalism samt samarbete lyfts fram mellan olika aktörer och myndigheter så väl som internationellt som nationellt samarbete.

(Finland, 2005, s. 5)

Av handlingsplanerna att döma skiljer sig de framträdande insatserna något från varandra men tydliga tecken på hegemoni kan också ses så som att stort fokus ska ligga på kvinnor och barn som blivit utsatta för människohandel. De största skillnaderna i handlingsplanerna är endast Sverige har en specifik handlingsplan för människohandel för sexuella ändamål medan övriga länder behandlar samtliga ändamål i sina handlingsplaner.

5.3 Skillnader och likheter

Efter att ha läst alla handlingsplanerna kan vi se att åtgärderna skiljer sig åt från land till land men det förekommer en del centrala åtgärder som återfinns i samtliga handlingsplaner.

Vi har sammanfattat resultatet genom att plocka ut de mest framträdande delarna i de olika handlingsplanerna.

Lagstiftning

Samtliga handlingsplaner hänvisar till Palermo protokollet när det gäller definitionen och lagstiftning av människohandel.

Norge har liksom Sverige lagfört ett förbud mot att köpa sexuella tjänster, detta förbud är också menat till att minska och förebygga människohandeln för sexuella ändamål. Dock vet man inte än vilka effekter lagstiftningen haft på människohandeln. (Norge, 2010, s.16)

Norge var det enda land som var bundet till Europarådets konvention då handlingsplanerna framfördes, syftet med denna konvention är att bekämpa och förebygga människohandeln, ge skydd och stöd till offer och se till att de som ligger bakom människohandeln får ett effektivt straff och fokus ska också ligga på det internationella samarbetet mot människohandel. (Norge, 2010, s.12)

I både Norge, Danmark och Sverige är förhandlingarna igång om en lagändring aktuell för inträdde till Europakonventionen.

Stöd till offer

Norge har internationella skyldigheter att se till att ge offer för människohandel en trygghet medan de uppehåller sig i landet och offren ska få hjälp med fysisk, psykisk och social återanpassning. Med anledning till detta har ROSA-projektet blivit upprättat av justitiedepartementet. Projektet syftar till att ge trygga tillfälliga bostäder till de personer som blivit utsatta för människohandel. Genom detta projekt har kriscenter varit en central del av den norska insatsen i att hjälpa offer. En tydlig ökning av kvinnor som tagit hjälp av ROSA-projektet har setts från år 2005 till 2009. (Norge, 2010, s.20)

Enligt Sveriges handlingsplan finns det en begränsning när det gäller verksamheter som inriktar sig på att ge stöd och skydd till personer som är utsatta för människohandel, regeringen har därför gjort en bedömning om att fler insatser behövs. Vidare lyfter regeringen

också fram att rehabiliteringsinsatser bör erbjudas till personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål, regeringen har därför beslutat att ett stödprogram ska utvecklas och skyddande boende skall upprättas. Fokus läggs också på att ge offer ett tryggt återvändande till deras hemland då många ursprungsländer för människohandel saknar beredskap för att ge skydd och stöd för de som blivit utsatta (Sverige, 2008, s.13)

Danmark lyfter i sin handlingsplan fram att det bör läggas fokus på att offer får erbjudande om bostad och individuellt stöd medan de befinner sig i Danmark och att målinrikta den förberedda hemsändelsen så att fler offer tar emot detta erbjudande, många offer har tidigare tackat nej till hemsändelse och en noggrann evaluering över varför de tackar nej ska göras. (Danmark, 2011, s.9) Förberedd hemsändelse innebär att offret blir mottagen i sitt hemland och därefter får stöd att återanpassa sig i samhället, detta är endast ett samarbete med myndigheter och betyder inte att offret måste vittna mot de som ligger bakom till polisen. (Danmark, 2011, s.10) I likhet med Norges handlingsplan har även Danmark en så kallad reflektionsperiod, skillnaden här är att det handlar i Danmark om en förlängd tidsfrist för hemresa där offret tilldelas en kontaktperson som ser till att en individuell handlingsplan för offret upprättas. (Danmark, 2011, s.8)

Status angående utlänningslagen i Finland undersöks och kompletteras enligt de direktiv som Europeiska unionens råd antog 2004, detta direktiv syftar till att medlemsstaterna ska på vissa villkor utfärda uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som varit offer för människohandeln och som därefter samarbetar med myndigheterna. (Finland, 2005, s.41)

Samtliga länder har ett samarbete med International Organization for Migration (IOM) för att underlätta offers återvändande till sitt hemland.

Utbildning

I Norge är utbildning en stor del av förebyggandet av människohandeln och ämnet undervisas under ämnena ”etik och religion” samt ”politik och mänskliga rättigheter”, det är även en del av Försvarets etikundervisning. (Norge, 2010, s.16)

I Sverige anser regeringen att en viktig del av förebyggandet av människohandel är att öka kunskapen om människohandel, detta för att skapa attitydförändringar i samhället, de ökade kunskapsinsatserna ges främst till barn och ungdomar. (Sverige, 2008, s.16) Regeringen anser att både kvalitativa som kvantitativa studier behövs för att få en fördjupad kunskap inom området människohandel för sexuella ändamål, det är också viktigt att införskaffa kunskap

från andra länder. Sveriges regering har till skillnad från övriga nordiska länderna avsatt medel till att undersöka omfattningen av personer som säljer och köper sexuella tjänster inom grupperingarna homo- och bisexuella och transpersoner då det finns stora brister inom kunskapen när det gäller dessa grupper. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att utveckla utbildningsmaterial som riktar till de som är verksamma inom område som kan komma att möta personer som fallit offer för människohandel, så som sjukvården och socialtjänsten (Sverige, 2008, s.31)

I likhet med andra länder lägger även Finland fokus på att öka kunskapen och medvetenheten om människohandel i det förebyggande arbetet. (Finland, 2005, s.12)

Finland skiljer sig från övriga länder genom att integrera begreppet internationaliseringsfostran som ska genomsyra den grundläggande utbildningen. (Finland, 2005, s.13) Handlingsplanen eftersträvar också att man redan i skolåldern introducerar ämnet mänskliga rättigheter för att stärka tankesättet runt de mänskliga rättigheterna. (Finland, 2005, s.53) Ämnet ska noga tas upp i lärarnas i grundutbildning där mångkulturforskning och mångkulturell handledning i undervisningen ska lyftas fram. (Finland, 2005, s.54)

Till skillnad från de övriga Nordiska länderna lyfter Danmark inte fram undervisning av allmänheten i sin handlingsplan utan lägger mer fokus på utbildning av olika aktörer som kan komma i kontakt med offer eller gärningsmän bakom människohandel. (Danmark, 2011, s.16)

Militären

Människohandeln är en viktig del av Försvarets utbildningar i Norge och det är nolltolerans mot prostitution och människohandel både i utlandsoperationer och i Norge. Dessutom läggs det fokus på att skydda kvinnor mot sexuella övergrepp i de olika operationsområdena i förbindelse med Försvarets utlandsarbete. (Norge 2010, s.12)

I Sverige har Försvarsmakten upprättat etiska regler för sin personal, detta innebär att en uppförandekod för den svenska utlandsstyrkan har blivit inrättad som innebär att personalen ska ha ett speciellt förhållningssätt i de länder som de tjänstgör i och detta gäller bland annat på synen på köp av sexuella tjänster där den som besöker en bordell eller på annat sätt köper sexuella tjänster omedelbart blir hemskickade. (Sverige, 2008, s. 20)

I likhet med Sverige och Norges handlingsplaner lägger även Finland ett visst fokus på utbildning om människohandel inom den militära sektorn och man eftersträvar även här en större medvetenhet om problemet. (Finland, 2005, s.9)

Danmark lyfter i sin handlingsplan inte upp några åtgärder eller utbildningar inom militären.

Kartläggning

Under 2006 upprättade den norska regeringen ett projekt för att kartlägga omfånget av människohandeln i Norge och lösa olika problem som olika myndigheter kan stå inför, projektet kallas KOM. Resultatet av projektet var gott och har sedan blivit upprättat som en permanent verksamhet som årligen ska rapportera om det nuvarande tillståndet gällande den nationella situationen för människohandel. (Norge, 2010, ss.14-15)

I Danmark har Center mot människohandel ett övergripande ansvar för att samordna samarbetet mellan olika aktörer och för att kartlägga förekomsten av människohandeln i Danmark. (Danmark, 2011,s.15)

I Sverige har Rikspolisstyrelsen utsett en nationell rapportör för att kartlägga det nuvarande läget inom människohandeln i Sverige. (Sverige, 2008, s. 23)

En nationell rapportör skall även utses i Finland. (Finland, 2005, s.13)

Polisiära arbetet

Den norska polisen har på senare år medverkat i en rad olika efterforskningar och deltagit i olika internationella samarbeten som lett till att gärningsmän straffats både i Norge och i utlandet. (Norge, 2010, s.31)

Efter evalueringen av den tidigare danska handlingsplanen för människohandel som gällde åren 2007-2010 fick den danska polisen mycket beröm för sina insatser för att komma åt gärningsmännen bakom människohandel för sexuella ändamål. (Danmark, 2011, s.23)

I Sveriges handlingsplan framkommer det att för en ökad effektivitet inom rättsväsendet har polis och åklagare getts lov till att använda sig av hemlig rumsavlyssning vid förundersökningar i arbetet med att förhindra allvarliga brott. Ytterligare förstärkningar kommer att tillämpas inom de operativa insatserna inom polisorganisationen och Åklagarmyndigheten. (Sverige, 2008, s.21)

I Finlands handlingsplan framkommer det att ett särskilt fokus ligger på hitta personer som ligger bakom människohandeln och göra det lättare att åtala dem, den finska polisen lägger därför stor vikt på att bekämpa och upptäcka människohandel och prostitution. (Finland, 2005, s.11) Dessutom ska samarbetet mellan polisen och gränsbevakningen utvecklas och förbättras. (Finland, 2005, s.12)

Identifiering av offer

I Norge ligger fokus på att identifiera möjliga offer för människohandeln och de olika myndigheterna som i sitt arbete kommer i kontakt med offer måste se till att kunskap finns för att identifiera möjliga offer. Projektet KOM har utvecklat vägledande information för denna identifiering. (Norge, 2010 , s. 19)

I Danmark läggs det fokus på utbildning av personal som kan komma i kontakt med offer samt att mötesplatser med möjlighet till vård ska vidareutvecklas. Ytterligare fokus läggs också på att få en klarare bild över förekomsten av människohandeln med minderåriga. (Danmark, 2011, s.7).

I likhet med Norge tar Finland i sin handlingsplan upp omständigheter som ger anledning att misstänka människohandel, till denna punkt följer en lista som myndigheter och aktörer kan följa vid misstanke om personer som är utsatta för människohandel och där med lättare identifiera offer. (Finland, 2005, s.22).

Straffrättsliga bevis behövs inte vid misstanken om att en person är utsatt för människohandel utan när man upptäcker ett offer får denne stöd och hjälp av de olika myndigheterna. (Finland, 2005, s.21).

Sverige lyfter till skillnad från de övriga länderna inte fram någon specifik åtgärd till identifiering av offer.

Gärningsmän

Enligt Norges handlingsplan är en viktig del av arbetet mot att komma åt de som ligger bakom människohandeln att följa och analysera ”penningsspåret”, det vill säga inhämta information från olika finansinstitutioner och offentliga register där man misstänker handel med människor. (Norge, 2010 s.30). En annan viktig del för att komma åt dem som ligger bakom är att offren vittnar, det har därför införts en så kallad reflektionsperiod där offret får tid på sig att bestämma om hon vill anmäla de som ligger bakom och inleda ett samarbete med

polisen. De som väljer att samarbete kan ges ett begränsat uppehållstillstånd. (Norge, 2010 s.31).

I Sverige har Socialtjänsten sedan cirka 10 år tillbaka upprättat ett projekt som kallas KAST som syftar till att få aktiva sexköpare att ändra sitt beteende genom terapi och rådgivning. (Sverige, 2008, s.16).

Danmark lägger fokus på att efterfrågan på tjänster inom människohandel ska begränsas och betonar vikten på att kartlägga efterfrågan inom prostitutionshandeln med ett särskilt fokus på människohandel för sexuella ändamål samt att se till andras länders erfarenheter över hur man lättast kan kommunicera med potentiella kunder med hänsyn till att begränsa efterfrågan inom prostitution och därmed minska offer till människohandeln. Dessutom upprättas kampanjer för allmänheten i förebyggandet av människohandel. (Danmark , 2011, s.10).

Finlands handlingsplan lyfter fram att det ska eftersträvas anonymitet vid vittnesmål mot gärningsmän. (Finland, 2005, s.12). Ytterligare en punkt som Finland lyfter fram som till stor del saknas i de övriga ländernas handlingsplaner är att man ska uppmärksamma de fall där finska medborgare utnyttjar barn sexuellt även utomlands. (Finland, 2005, s.24).

Internationellt samarbete

Gemensamt för alla länder är att samtliga handlingsplaner lyfter fram att det internationella samarbetet är essentiellt för att förebygga människohandel för sexuella ändamål.

Norge spelar en stor roll i det internationella samarbetet och uppger sig i sin handlingsplan ha varit delaktiga i olika dialogsmöten för att göra mänskliga rättigheter till en viktig prioritering. (Norge, 2010, s.12).

I Sverige genomfördes år 2005-2007 ett partnerskap mot människohandel som kallades ”Samverkan mot trafficking”. Detta projekt bidrog till ökade kunskaper inom olika organisationer och regeringen har därefter gett Länsstyrelsen i Stockholm uppdraget att vidare koordinera arbetet. Vidare avser regeringen att bistå aktionsgruppen Council of the Baltic Sea States (CBSS) mot människohandel inom Östersjöstaternas råd. (regeringen.se, 2008, s.27).

Danmarks handlingsplan beskriver hur svårt det är att förebygga människohandeln då det hela tiden finns människor som låter sig lockas med till andra länder i hopp om en bättre framtid. Handlingsplanen riktar sig därför till att undersöka möjligheterna för att hjälpa de som blivit hemskickade till deras hemland och även ge dem stöd när det kommer hem. Och en ny

utbildning upprättas för anställda inom de olika ambassaderna i Köpenhamn. (Danmark , 2011, s.11).

Det framkommer också att Danmark kommer att vara fortsatt aktiva i relevanta internationella samarbete så som EU, FN och det Nordiska ministerrådet. (Danmark, 2011, s.20).

Finlands handlingsplan lyfter fram ett speciellt fokus på kvinnor och barn som utsatts för människohandel. Finland har dessutom upprättat ett nära samarbete med Ryssland i förebyggandet av människohandel där köns- och barn perspektivet är särskilt uppmärksammat. (Finland, 2005, s.7).

6. Diskussion

Vi har i vårt resultat och analysdel försökt att återknyta till vårt ursprungliga syfte, i jämförelsen mellan ländernas handlingsplaner har vi valt att välja ut de begrepp som vi ansett vara mest förekommande. Vidare har vi knutit an till vår frågeställning och att lyft fram de mest framträdande åtgärderna i var handlingsplan, dessa åtgärder nämns tydligt i varje handlingsplan och har därför inte varit svåra att analysera. Eftersom detta är en jämförelsestudie där skillnader och likheter framkommer oavbrutet så kommer vår diskussion och resultatdel framför allt handla om att påpeka det mest framträdande teman vi upptäckt under studiens gång.

Det går att urskilja en viss hegemonisk eftersträvan när det gäller de olika framträdande åtgärderna i de olika handlingsplanerna. I samtliga handlingsplaner lyfter man fram vikten av det nationella såväl som det internationella samarbetet. En diskurs kan ses när det gäller de olika ländernas definition av trafficking, samtliga länder definierar det enligt Palermo protokollet vilket tyder på en viss hegemoni.

Vi har också kunnat urskilja en viss antagonism bland de olika framträdande åtgärderna. Länderna skiljer sig åt när det gäller vissa begrepp och man använder dem på olika sätt. Antagonismen är mest framträdande när det gäller det förebyggande arbetet mot människohandel för sexuella ändamål då de framträdande åtgärderna skiljer sig stort mellan de olika handlingsplanerna.

Det är intressant att lyfta fram att handlingsplanerna är skapade av de olika ländernas regeringar och som Mats Börjesson och Eva Palmblad (2007) skriver ses dessa som inflytelserika aktörer i vårt samhälle. Och det är viktigt att man som forskare inte hänger fast vid dessa begrepp och definitioner utan istället studera de olika bilderna av hur det verkligen ser ut (Börjesson & Palmblad, 2007, s 9). Den övergripande idén av diskursteori är att sociala fenomen aldrig är avslutade eller totala. Meningar kan aldrig bli helt fixerade och detta öppnar upp för en konstant kamp av definitioner av samhället och identiteter som resulterar i sociala effekter. Diskursanalysens uppgift är att konspirera riktningen av denna kamp till fixerade meningar av det sociala. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.24)

Vi har också valt att lyfta fram prostitutionslagarna i de olika länderna eftersom vi anser att synen på prostitution kan påverka synen på människohandel för sexuella ändamål. Eftersom

det endast finns likheter mellan Norges och Sveriges lagstiftning går det att även här att urskilja antagonismen. Det är här intressant att diskutera huruvida ett lands syn på prostitution kan påverka arbetet mot trafficking. Det går att fråga sig att om prostitution inte ses som ett socialt problem hur ser då åtgärderna mot människohandel för sexuella ändamål ut? Vi anser att detta är en relevant fråga när man jämför de olika ländernas åtgärder, till exempel så har Danmark en mer liberal syn på prostitutionen medan Sverige och Norge helt har förbjudit köp av sexuella tjänster. Att synen på sexköp skiljer sig åt så mycket i de Nordiska länderna kan förklaras genom Laclau och Mouffe's diskursteori att det inte finns någon direkt interaktion mellan diskurserna utan diskurserna är i sig själv en grundläggande syn på vår omvärld. (Jorgensen & Phillips, 2002,s.19) Därutav finns det heller ingen interaktion mellan olika diskurser i de olika länderna. Seo-Young Cho, Axel Dreher & Eric Neumayer (2013) har i en studie där de jämfört 150 länders prostitutionslagar kommit fram till att i de länder där prostitution är lagligt kan man se fler rapporterade anmälningar angående människohandel för sexuella ändamål.

Vidare är det också intressant att lyfta fram att till skillnad från övriga länder behandlar Sverige i sin handlingsplan även prostitution. Den svenska handlingsplanen tycks knyta samman människohandel för sexuella ändamål med prostitutionen och har därefter upprättat en samlad handlingsplan. De övriga länderna väver inte ihop dessa fenomen som Sverige utan fokuserar endast på människohandel. Detta kan återknytas till Laclau och Mouffe's diskursteori om att ingen diskurs kan vara helt etablerad utan det råder istället en ständig kamp mellan de olika diskurserna då vi definierar verkligheten på ett annat sätt. Det är här också intressant att lyfta fram Finlands lagstiftning angående prostitution, som vi nämnt tidigare så har Finland endast kriminaliserat sexköp om man köper en sexuell tjänst av en person som fallit offer för människohandel. Som Martilla (2008) lyfter fram i sin rapport så bidrar detta till tolkningssvårigheter som i sin tur bidrar till bevissvårigheter. (Martilla, 2008,ss. 139-140) Eftersom det framkommer i många rapporter att offer ofta lever under ständiga hot, tortyr och förföljelse så finns ju säkert risken att de inte skyltar med att de fallit offer för människohandeln och hur ska då köparen veta detta?

Men det finns också många likheter i handlingsplanerna som lätt går att relatera till varandra, till exempel så anses det internationella samarbetet vara en central åtgärd i samtliga handlingsplaner när det gäller att förebygga människohandel för sexuella ändamål. Men samtidigt så pågår det enligt Laclau och Mouffe alltid en konstant språklig kamp om

betydelser och just det internationella samarbetet kan därför tolkas på annorlunda sätt i de olika länderna, även om det anses som viktigt behöver detta inte betyda att länderna arbetar på samma sätt för att uppnå detta samarbete. Enligt Laclau och Mouffe är samhället aldrig otvetydigt som den historiska materialismen menar. De menar istället att "samhället" är vårt sätt att markera meningen av samhället och inte ett objektivet existerande fenomen.

Målet med diskursanalys är inte att få fram den objektiva sanningen om samhället utan istället undersöka hur vi skapar denna verklighet så den känns som objektiv och neutral. Laclau and Mouffe's diskursteori menar att vi konstruerar objektivitet genom den diskursiva produktionen av mening och den det är denna konstruktionsprocess som bör vara mallen för analys, och det är vad vi eftersträvat i denna studie. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.33).

Det är också intressant att lyfta fram hur annorlunda de olika handlingsplanerna är i jämförelse med varandra. Till exempel uppfattade vi att Finlands handlingsplan var en aning bredare och aspekter som inte alls lyfts fram i övriga handlingsplaner framkom här.

Vidare är det också viktigt att lyfta fram att alla handlingsplanerna blivit utgivna på olika tidpunkter. Finland utgav sin redan 2005 medan Danmark har förnyat sin handlingsplan som utkom 2011. Detta kan betyda att ändringar håller på att utvecklas.

Detta skapar inte bara hål i systemet utan arbetet som olika myndigheter och organisationer lägger ner i arbete faller mellan stolarna p.g.a. försenade utdragna beslut från högre instanser och beslutsfattarna både på nationell och på internationell nivå.

Det vi också upptäckt i denna studie är att Danmark inte lyft fram undervisning av allmänheten i sin handlingsplan utan lägger mer fokus på utbildning av olika aktörer som kan komma i kontakt med offer eller gärningsmän bakom människohandel. (Danmark, 2011, s.16). I Danmarks handlingsplan finns inte heller några åtgärder eller utbildningar inom militären.

Det som vi också har lagt stor vikt vid är Finlands handlingsplan som skiljer sig ifrån dem andra nordiska länderna (Finland, 2005, s.13). Handlingsplanen som går ut på att eftersträva att man redan i skolåldern introducerar ämnet mänskliga rättigheter, detta borde vara en självklarhet för alla Nordiska länders skolverk (Finland, 2005, s.53). Önskan är att ämnet noga skall tas upp i lärarnas grundutbildning där mångkulturforskning och mångkulturell handledning i undervisningen ska lyftas fram. (Finland, 2005, s.54). En sådan handlingsplan

är inte bara en självklarhet för svensk och nordisk skolundervisning utan även ur ett kriminalpolitiskt perspektiv en långsiktig prevention.

Viktigt att lyfta fram är också likheterna i handlingsplanerna i de nordiska länderna trots att Danmark är det enda landet där prostitution är lagligt idag, samtidigt är deras handlingsplan stark när det gäller människohandel för sexuella ändamål. Som beskrivits innan har studier visat att länder med legal prostitution visar på högre människohandel med sexuella ändamål.

6.1 Förslag på framtida forskning

Efter att ha undersökt likheter och skillnader i de olika ländernas handlingsplaner går det inte att undvika de olika diskurserna och inslagen av antagonism. Som diskuterat ovan kan detta blivit påverkat av till exempel prostitutionslagar. Vi anser det dock vara viktigt att i framtida forskning lyfta fram skillnader och likheter mellan olika länders handlingsplaner då människohandel är ett globalt problem och det krävs ett stort samarbete mellan länderna och om det finns för stora skillnader i de nationella åtgärderna tror vi detta kan påverka det internationella arbetet. Viktigt att lyfta fram här är att det viktigt att akademisk forskning ökar i detta ämne och att material skall vara mer tillgängligt för forskare. Samtidigt bör man som forskare försöka se förbi de begrepp som samhällets ledande aktörer redan har skapat och inte låsa sig fast vid dessa i allt för hög grad. Laclau och Mouffe's koncept av diskurser begränsar sig inte bara till språket utan till alla sociala fenomen. (Jorgensen & Phillips, 2002, s.33). Detta är väldigt viktigt för både prevention och rätt arbetssätt i handlingsplaner och framtida resultat.

Ytterligare är det också viktigt att lyfta fram att de flesta stater inte har tillförlitliga uppgifter vare sig om offer eller förövare och den akademiska forskningen i det avseendet har inte kunnat nå vetenskapliga uppgifter och information. Vi anser att i detta föreligger en stor fara, när den akademiska forskningen i ett sådant allvarligt ämne som detta brister p.g.a. svåråtkomligt material och bristande kommunikation mellan myndigheter och styrande element och i Sverige har forskningen framför allt fokuserat på den organiserade brottsligheten från rekrytering och transport till själva könshandeln i stort (Kelly, 2005). Vi vill anföra att det är nödvändigt att en fördjupad vetenskaplig forskning är väsentlig både på nationell och internationell nivå i detta ämnesområde både nu och i framtiden.

7. Sammanfattning

Syftet med denna studie är att genomföra en jämförelsestudie av de nordiska ländernas handlingsplan gällande människohandel med sexuella ändamål. Frågeställningarna och syftet med denna uppsats är att granska regeringarnas handlingsplaner rörande människohandel för sexuella ändamål inom de nordiska länderna Sverige, Finland, Danmark och Norge. Vilka insatser i de olika handlingsplanerna för arbetet mot människohandel för sexuella ändamål är mest framträdande i de nordiska ländernas arbete mot människohandel för sexuella ändamål? Vad finns det för likheter och skillnader i de olika nordiska handlingsplanerna när det gäller arbetet mot människohandel för sexuella ändamål. Vi har använt oss av en diskursanalys. Efter att ha läst alla handlingsplanerna kan vi se att åtgärderna skiljer sig åt från land till land men det förekommer en del centrala åtgärder som återfinns i samtliga handlingsplaner.

Vi har sammanfattat resultatet genom att plocka ut de mest framträdande delarna i de olika handlingsplanerna, som exempel lagstiftningen i de olika nordiska länderna. Vi har valt att väva samman både hegemoniska begrepp som syftar till att det finns likheter mellan begreppen och antagonistiska begrepp som vi anser det råder en viss kamp om. Samtliga handlingsplaner hänvisar till Palermo protokollet när det gäller definitionen och lagstiftning av människohandel.

Norge har liksom Sverige lagfört ett förbud mot att köpa sexuella tjänster, detta förbud är också menat till att minska och förebygga människohandeln för sexuella ändamål. Dock vet man inte än vilka effekter lagstiftningen haft på människohandeln. (Norge, 2010 s.16). Vi har också valt att lyfta fram prostitutionslagarna i de olika länderna eftersom vi anser att synen på prostitution kan påverka synen på människohandel för sexuella ändamål. Metodvalet vi gjort har vi grundat på att litteraturbaserade arbeten handlar om att söka upp befintlig forskning inom ett ämne för att ta reda på vilka studier som tidigare gjorts och det nuvarande kunskapsläget inom området (Friberg, 2006,s.115) Vidare används litteraturoversikt också för att på ett strukturerat sätt öva på att ställa samman tidigare publicerade forskningsresultat samt för att skapa ytterligare förutsättningar till fortsatt forskning. (Friberg, 2006,s.117).

I vår resultatredovisning har vi valt ut begrepp som nämns i samtliga handlingsplaner och som vi har dragit slutsatsen om har samma betydelser, denna slutsats har vi bland annat dragit då samma ord använts i handlingsplanerna.

Norge är det enda land som är bundna till Europarådets konvention då handlingsplanerna framfördes, syftet med denna konvention är att bekämpa och förebygga människohandeln, ge skydd och stöd till offer och se till att de som ligger bakom människohandeln får ett effektivt straff och fokus ska också ligga på det internationella samarbetet mot människohandel. (Norge, 2010, s.12).

Problem som framkommer är att det finns stora brister i beräkningen av offer i de nordiska länderna, främst baseras antalet på rättsfall eller fall som kommit till kännas hos socialstyrelsen eller andra offentliga myndigheter och det är därför omöjligt att säga hur många offer det finns eftersom man inte vet hur stort mörkertalet är. Ett annat problem som uppstått i de nordiska länderna är att man inte har samma syn på prostitution och människohandel i de olika länderna, vad som anses vara ett människohandelsfall i ett land kan ses som prostitution i ett annat. (Holmström & Skilbrei, 2008,s.12).

Både i Norge, Danmark och Sverige är förhandlingarna igång om en lagändring aktuell för inträde till Europakonventionen.

8. Referenser

Litteratur

Börjesson, M., & Palmblad, E. (2007) "Introduktion ", i Börjesson, M., & Palmblad, E. (red.) *Diskursanalys i praktiken*. Liber AB. s.7-28

Bucken-Knapp, G., Karlsson, J., & Persson-Strömbäck, K. (2010) *Security, Equality and the Clash of Ideas: Sweden's Evolving Policy Towards the Trafficking of Women for Sexual Purposes*. Human Rights Review, 2012, DOI: 10, 1007/s12142-011-0214-y. Springer Science & Business Media B.V.

Dodillet, S. (2009). *Är sex arbete? Svensk och tysk prostitutionspolitik sedan 1970-talet*. Stockholm/Sala: Vertigo Förlag.

Ejvegård, R (2009), *Vetenskaplig metod*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Forsberg, C., & Wengström, Y. (2010). *Att göra systematiska litteraturstudier*. Stockholm: Liber AB

Friberg, F. (2006) "Att utforma ett examensarbete", i Friberg, F. (red.) *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Studentlitteratur, s. 71-82

Friberg, F. (2006) "Att göra en litteraturoversikt", i Friberg, F. (red.) *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Studentlitteratur, s. 115-124

Friberg, F. (2006) "Tankeprocessen under examensarbetet", i Friberg, F. (red.) *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Studentlitteratur, s. 27-36

Jacobsson, K. (2008). Den svårfångade kvaliteten. I Wästerfors, D. & Sjöberg, K. (Red.) *Uppdrag: Forskning*. Lund: Btj, ss. 164-183.

Jorgensen, M., & Philips, J.L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. Sage publications.

Kelly, L. (2005). "You can find anything you want: a critical reflection on research on trafficking in persons within and into Europe". *International Migration*, 43(1/2), 235-265.

Laclau, E. & Mouffe, C. (2001). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. London: Verso.

Månsson, S.-A. & Söderlind P. (2004). *Sexindustrin på nätet. Aktörer, innehåll, relationer och ekonomiska flöden. The sex industry on the Internet. Actors, contents, relationships, and economic processes*. Stockholm: Égalité.

Segesten, K. (2006) "Användbara texter", i Friberg, F. (red.) *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Studentlitteratur, s.37-44

Östlundh, L. (2006) "Informationssökning". i Friberg, F. (red.) *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Studentlitteratur, s. 45-70

Ribeiro-Stenberg, E. (2010) *Människohandel och prostitution: Ur ett svenskt perspektiv*.(3:e uppl.) Länsstyrelsen Stockholm

Rapporter

Brunovskis, A. (2012) *Balancing protection and prosecution in anti-trafficking policies: A comparative analysis of reflection periods and related temporary residence permits for victims of trafficking in the Nordic countries, Belgium and Italy*. Fafo-rapport. Köpenhamn: Fafo.

Cho, S-Y., Dreher, A., & Neumayer, E. (2013) *Does Legalized Prostitution Increase Human Trafficking?* World Development Vol. 41, pp. 67–82, 2013

Brottsförebyggande Rådet. (2008) *Sexuell människohandel: En fråga om tillgång och efterfrågan*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Holmström, C. & Skilbrei, M-L (2008): "Nordiska prostitutionsmarknader i förändring: En inledning", i Holmström, C. & Skilbrei, M-L. (red.) *Prostitution i Norden. Forskningsrapport*. Nordiska Ministerrådet: TemaNord 2008:604, s.9-37.

Tyldum, G., Tveit, M. & Brunovskis, A. (2005). *Taking Stock. A review of existing research on trafficking for sexual exploration*. Fafo-rapport. Oslo: Fafo.

Bjønness, J. (2008) "Holdninger til Prostitution i Danmark" i Holmström, C., & Skilbrei, M-L. (red.) *Prostitution i Norden – En forskningsrapport*. Nordiska rådet, s. 102-118

Marttila, A-M. (2008) "(O)jämslällldhet genom prostitutionskontroll? Diskussion kring kriminalisering av sexköp i Finland" i Holmström, C., & Skilbrei, M-L. (red.) *Prostitution i Norden – En forskningsrapport*. Nordiska rådet, s.152-178

Internet

EQUAL. (2007:10) *Progress in combating human trafficking*. Hämtad (2013-05-09):http://ec.europa.eu/employment_social/equal/news/200710-trafficking_en.cfm

IOM. (2007) *International Organisation for Migration*. Hämtad (2013-05-09):http://publications.iom.int/bookstore/index.php?main_page=index&language=en

Nordiska rådet. (2013a) *Om att bekämpa människohandel*. Hämtad (2013-05-04):
<http://www.norden.org/sv/om-samarbetet/samarbetsomraaden/maenniskohandel/om-att-bekaempa-maenniskohandel>

Nordiska rådet. (2013b) *Trafficking är en av mänsklighetens viktigaste frågor*. Hämtad (2013-05-04): <http://www.norden.org/sv/aktuellt/nyheter/trafficking-aer-en-av-maensklighetens-viktigaste-fraagor>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad (2013-05-04):
http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf

Lagar

Svensk Författningssamling. 1998:408. *Lag om förbud mot köp av sexuella tjänster*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Norges Regering (2009). *Kjøp av seksuelle tjenester fra voksne* Hämtad (2013-05-04)
<http://www.lovdata.no/all/tl-20050520-028-029.html#316>

Nationella Handlingsplaner

Sverige/Regeringen. (2008). *Handlingsplan mot prostitution och människohandel för Sexuella ändamål*. Skrivelse 2007/08:16. Hämtad (2013-05-04) :
<http://www.regeringen.se/sb/d/9761/a/108621?setEnableCookies=true>

Norge/Justis- og Politidepartementet (2010). *Sammen mot menneskehandel – Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel (2011-2014)*. Hämtad (2013-05-04) :

http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Handlingsplaner/Handlingsplan_mot_menneskehandel_2011-2014.pdf

Danmark/Regeringen. (2011) *Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2011–2014*. Hämtad (2013-05-04):

http://miliki.dk/fileadmin/ligestilling/PDF/Handel/Menneskehandel-handlingsplan_2011-2014.pdf

Finland/Regeringen. (2005). *Handlingsplan mot människohandel*. Hämtad (2013-05-04):

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=42553&contentlan=3&culture=sv-FI>

Bilaga 1.

Arbetsdokument

Del 1: Planering

Namn på uppsats: Människohandel för sexuella ändamål – en jämförelsestudie av det Nordiska åtgärdsarbetet.

Frågeställningar:

- Vad finns det för likheter och skillnader i de olika Nordiska handlingsplanerna när det gäller arbetet mot människohandel för sexuella ändamål?
- Efter vilket överordnat värde arbetar man i de Nordiska länderna efter EU:s lagstiftning? Hur skiljer sig Norge från de övriga Nordiska länderna?
- Vilka insatser i de olika handlingsplanerna för det arbetet mot människohandel för sexuella ändamål är mest framträdande i de Nordiska ländernas arbete mot människohandel för sexuella ändamål?

Sökord: Handlingsplan för människohandel Danmark”, ”handlingsplan för människohandel Norge”, ”handlingsplan för människohandel Sverige”, ”handlingsplan för människohandel Finland” och ”handlingsplan för människohandel Island”.

Olika typer av information: Regeringars handlingsplaner, BRÅ, Nordiska samarbete

Informationskällor: Norden. Org, Norges Regering, Finlands regering, Sveriges regering, Danmarks regering, Islands Regering.

Del 2: Sökanalys

Informations källa: Norges Regering, Finlands regering, Sveriges regering, Danmarks regering, Islands Regering.	Sökord: Handlingsplan för människohandel för sexuella ändamål
Analys: Vilka handlingsplaner fick vi fram? Vi hittade inte Islands handlingsplan	Hur går vi vidare? Söker ytterligare information om Island och människohandel
Informationskälla: Islands regering och Norden.org	Sökord: Island handlingsplan mot människohandel för sexuella ändamål
Analys: Fick info om att den inte är färdigställd	Hur går vi vidare? Tar bort Island ut jämförelsestudien.